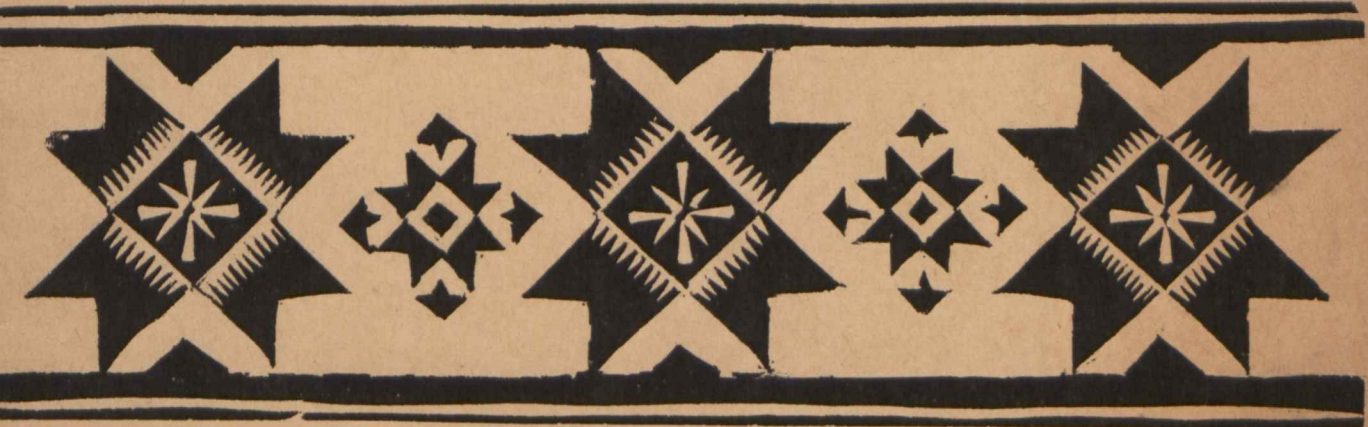

SÜTİK

SISU.

1. Tuled siiski Ursula Freimann
2. Lehetäi Ophelia Rosenberg
3. Tempo! Maimu Sarmiste
4. Hirm Arville Uus
5. Rannal Ursula Freimann
6. Kodumaa xy.
7. Kunagi Ilse Lehiste I g. kl.
8. Ilus talvine ilm Karin-Astra Kangro III-b algk. kl.
9. Jäähaldja unistus Vilma Loo
10. Sügisene rändur Ly Saarni III algk. kl.
11. Inimene. N.
12. Yellow Leaves **
13. Tükike vanaaega Tallinnas Lydia Möldre II prog. kl.
14. Miina Härma austamiseõhtu.
15. Kirjandusringi kõnede õhtu.
16. Spordiringi tegevusest.
17. Teateid.

URSULA FREIMANN.

Tuled siiski.

Päev sula ja pori —
siis kaks kraadi külma,
siis päikest, ilusat ilma
ja jälle udu vari peidab mu üle
taeva sinisüle.
Nii veereb päevi
ja nädalaid venivaid, pikki...
Kas jääbki see nii
või?
Ei, ei,
petta sa ei saa, kui tahaksidki.
Kuulen ju su sammude hiilivat sahinat,
päikeseküllases helendavas sinas
— helinat
õhtute jahedas viinas,
öö tumedas, mahedas sosinas,
tuulegi kohinas
su hella huiget.
Kes oled,
kes mind õrnalt embad,
silmissse tood igatsuse sära,
rahu südamest võrgutad ära?
Oi, petis võlur!
Urbadest ju tolmuvad leppade ladvad
.... ja sina oled
kevad.

Ophelia Rosenberg, I g. kl.

Lehetäi.

Ta on ka omamoodi tegelane. Pisike, roheline, nirginäoga putukas. Nimetan teda mõttes lehetäiks. Nii nimetan ma alati väikesi tüdrukunatukesi, kes kannavad helerohelist palitut ja on alles koolipingi nühhkimist algamas. Olen õppinud end valitsema niisuguste läheduses, eriti tema ligiduses. Kui mitu korda oleksin ta oravanahksest kraest kinni haaranud ja teda üsna tublisti sakutanud. Kõik temas ärritab mind. Ta loll nägu, ta

alatilobisev suu, vesised seasilmad, veidi kõverad jalad suurtes karvastes karupükstes ja käte otsas rippuvad labakindad.

Kui näen teda hommikuti tulemas kaugelt eemalt, tilkudes isa käe otsas ja tirides enda järel ühte endast väiksemat tüdrukut, kes on arvatavasti ta õde, keda ta türanniseerib ja ekspluateerib, siis tahaksin suure vihaga teha nii nagu teda ei olekski. Aga ei saa. Miski imelik vägi

just sunnib mind teda ikka uuesti vaatama, võib-olla selleks, et märgata tema juures uusi vigu ja pahesid. Ta ema on noor ja suur, kohmakas naine, isa — vana ja jässakas, kes oma tütresse kogu hingega on kiindunud, kes kõiki ta liigutusi, ta vigureid otse neelab. Samal ajal seisab ema jäigalt ja külmalt kõrval.

Kui roheline putukas küllalt kaua on rahmeldanud, tekitades kaasinimestele tuska kui ka naeru, ligineb maanteed mööda lai punane autobus. Vaevalt on sõidukiuks avanenud, kui lehetäi heledat sõjakisa tehes ja küünarnukkidega tõugeldes bussi ronib, seal kohe kõiki võimalikke vabu kohti käte ja jalgadega katma hakates. Heameelega istuks ta ise mitmel kohal, aga see pole kuidagi võimalik, sest tema vanemad ja õde tahavad ka istuda. Igatahes vähemalt ühel kohal istub ta alati, seisku vanu inimesi püsti niipalju kui tahes, sest ta on ju väike väsinud olevus, kes väga kergesti võiks ümber kukkuda või nõrkeda.

Vahel ta mõtleb; seda juhtub muidugi harva, sest harilikult ta kõneleb ja siis ta ju ei mõtle. Kui ta mõtleb, siis on teda hale vaadata. Otsaesine kipras, suu avatud, ta pingutab meeletult oma mälu. Tegelikult ta poseerib. Mõnikord seab ta kõva häälega üle terve bussi, et Asta on haige, tema põlve peal on mädapunn, või küsitleb teisi tüdrukuid nende hinnangute üle koolitöös, et saada võimalust praalida omadega. Vahepeal tegeleb ta oma sõsaraga; näpistab teda ninast, sikutab kõrvast, venitab lõuast ja materdab vaesekest hullumoodi. Teinekord on ta nii armuline, et pühib õekese nohust nina enda taskurätikusse ja kohendab ta palitukraed, mängides üldse ühte hoolitsevat vanemat inimest, näides seejuures veel armetumana kui ta tegelikult on. Kui ta linna jõuab ja esimesena bussist väljub, näen korraks vaid helerohelist täppi kerimas mööda asfalti. Siis on seegi kadunud. Ja on õnn, et ta kaob.

Maimu Sarmiste.

Tempo!

Tempo, tempo ja veel kord tempo! Alati ümbritseb ta meid, me hingame teda sisse, me kaome temposse. Tempo kihutab meid aina taga, meie tunded ja soovid peavad arvestama aja möödumisest.

Laps sünnib. Esimesed eluaastad mööduvad rahulikult. Siis tuleb kooliaeg. Pikkamööda, tasapisi harjub laps üha kiireneva elutempoga. Laps kasvab selles ja sulab sellega ühte. Varsti on kiirustamine talle sama omane nagu hin-

gamine ja söömine. Alati kiire! Hommikul ruttu riietuda ja süüa, kooli rutata, pärast kooli jälle koju õppima, siis ruttu oma eriharrastuste juure, et võimalikult kaua nendega aega viita. Koolipäevad mööduvad imekiirelt, kooliaastad nagu lendavad. Juba seisab eluuks avatuna, elu ootab uut saaki. Elu annab hoope, piitsutab ja piinab, saadab vahel sekka mõne õnne ja rõõmu, tekitab lootusi, et neid jälle purustada, et uuesti südamesse

veriseid haavu lüüa, kuni saak on viimaks tühjaks imetud. Viletsana ja hallina veedab rauk oma viimaseid aastaid. Elu on rauga enesest heitnud, elutempo ei kihuta teda enam taga. Igavene ruttamine pole enam osa temast, ta ei hinga enam kiirustamist koos õhuga. Aastad tunduvad nüüd nii pikad, oh nii pikad! Päevad on kuude pikkused, nädalad näivad aastatena. Pole enam kuhugi kiirustada. Elu aga haarab jälle uue noore, kes on täis elutahet, elu oma tempoga asub järjekordse ohvri kallale.

Aeg ajab meid taga, meie veres kohiseb ta, meil pole kunagi püsi seisatuda ja mõelda. Ainult leinavalus ja vaikuses uue ohvri haa ääres seistes me teeme seda, siis näeme elu ja aja hirmsat hävitustööd. Järgmisel silmapilgul aga me kõnnime jälle edasi mööda hädasohtlikku teed, kuni leiame endid kuristikust. Ent meie ei saa teisiti, meie oleme elukiirusest nakatatud, meie ei saa ega oska elada kiirustamata. Alles mullakamara all vaikes surnuaias on meil hää, sest meil on siis lõpmata palju aega.

ARVILLE UUS.

Hirm.

Väljas on pime,
läbi paksu lume
kuulen oma nime,
hää! kõlab nii tume.

Ümberringi kole pime:
näen vaid musta varju.
Ja vaata — kohutav ime!
neid varsti on palju.

Suured on need varjud,
nad liginevad mulle.
Ei aita, et karjud:
nemad viivad mu tulle.

Oh, tule siia,
nüüd hüüan ma Sind!
Ära lase mind viia,
palun aita mind!

URSULA FREIMANN.

Rannal.

On öö.

Linna tulede viir
joonel, kus mere ja maa piir
ja kõrgel tähtevöö.

Tuul

põhja poolt ägedalt
puhuti üle toob — siis jälle raugab, süngelt
kui oigaks keegi raaguspuul.

Laineid

iilid küüditavad
midagi nagu minevikust, suvest meenutavad
— õnne aimeid.

Kodumaa.

Väikese sadamalinna päevane kära hakkab vaibuma. Veel üksikud võõrkeelsed hüüded, kaugel tume laevavile — ja suur rahu hõljub laevade kohal. Läm-matav lõnamaine kuumus on hajunud, kadunud koos veripunaselt lojuva suure päikesega, andes maad pilkasele same-tisele ööle. Teiselt poolt merest veereb horisondile apelsinivärviline suur täis-kuu. Näib, nagu oleks ta palava päeva jooksul joonud teiselt poolt maakera liiga palju päikesekiiri koos soolase merevee-ga, nii ähvardavalt suur ja erekollaselt sätendav on ta. Kuldpunaselt lõõvad õh-kuma tasaste merevirvete harjad, millele heidavad lillakaid varje vaiksete laevade hiigelkered. Taamal linnas sätendavad hõbevalguses palvelate juures kerkivate minarettide tipud. Kuuvalge rahu heljub linna kohal.

Sadamast veidi eemal seisab ankrus luikvalge kaubalaev tinaraskes, liikuma-tus vees. Roolis peab vahti üksik mad-rus, eraldudes oma tumeda rõivastusega teravalt rohekashiilgavas öövalguses. Öö on soe. Kaugelt luksusaurikult eemal-duvad üksikud katkendilised helid, ma-hedalt, kutsuvalt, kostavad nagu sireeni-delaul siniseilt võlusaarilt. Laiale merele kandub vees, pannes tasa laulma rahuli-kult hingava rohelise hiiglase. Mees on unustanud, et viibib vahiteenistuses, vaa-tab avat silmi rohekaid välke pilduvate kaugete kaljude haralisi tippe. Kunagi on elanud seal inimesed, on ristelnud va-naaegsed mõladega sõutavad sõjalaevad, eksides hukutavate sireenide laulus. See oli ammu, aastatuhandeid tagasi. Mehe mõtted keerlevad, jõuavad viimaks ühte punkti ja jäävad sinna peatuma ... ko-dumaa. Jah, kuskil õige kaugel, tuhan-

detel miilide taga paitab päike lumiseid välju. Ka seal laulab meri, ent hoopis teisiti! Viis aastat ei ole ta enam näinud lumehiilgust. Viis aastat. Oo, kuis oli ta olnud siis rõõmus, kui elujanuneva noore tuulepeana sai koha laevale, et sõita vas-tu tundmatuile meredele, kaugeile seik-lusile! Ta jättis seljataha kodulinna udu-sed tuled, hüüdis õnehõiskava jumala-gajātu koduranna valgeile kajakaile. Viis aastat. Ta oli elanud nende kestes läbi nii paljugi erutavat, näinud uusi linnu-kaugeid kaldaid...

Ja nüüd? Nüüd tõusis temas imeline helin, õrn mälestus koduradadest, mitte kunagi lakkav, koos aastatega paisuv. Kodumaa! Poole aasta pärast pidi ta nä-gema teda jälle! Nii imelikult oli värah-tanud kapteni hääl seda öeldes. See oli viis päeva tagasi. Aga miks tõusevad just täna silme ette kujutlused lumistest mä-gedest kahvatu jaanuaripäikese loojakul, tumerohelisist igihaljaist kuuskedest ko-dutalu tänavas? Miks meenuvad väikesed elamused aastaist, kus ta käis veel koolis, õnnelikuna, metsiku unistajana, kes õp-pimise asemel kuulas metsade kohinat, keda valdas kevadeti kirk rännata, hul-kuda ringi, püss seljas, koer kaasas. Mets. Palju, nii palju rääkisid talle tookord metsad, jutustasid suurist tegudest, kau-getest imedest. Ja metsade laulus unustas noor tuulispea, unustas kooli selle range distsipliiniga, unustas, milleks kohustas teda elu. Ta lahkus koolist... Viis aastat tagasi.

Naljakas, mis imelik aimdus on see? Mingi imelik rahutus on täna hinges, mõru-valus, pakitsev. Kaugelt, õige udu-selt nagu kuuleks vana rahvaviisi, laulu kodumaalt, miilide tagant. Aga kas ei

kostu midagi karmi tasasest tuulest? Nagu kuuleks saatuse hüüdu: „Unusta kodumaa!“ Miks mängib viiul just täna valus värisevat elegeiat, miks laulab meri talle nii vaikselt kaasa? Miks tahaks tõtata, lennata kaugele sinna, kus elavad pikakasvulised kodumaalased taevavankri kahvatus valguses, kus kohisevad metsad nii imelikult?

Kuu on tõusnud kõrgemale, paistab, nagu ripuks ta hiigellaternana väikese lootsilaeva mastis. Madrus, suur, blond, kodumaale igatseja, unistab, nõjatudes reelingule, vaadeldes kuldhõbeses kuuvalguses hiilgavat kuuma merd. Korraga

sammud, rasked ja vaaruvad merimehesammud. Teine madrus tuleb kajutist, haarab avasilmi unistaja õlgadest. — „Sõber, kaua ei näe me enam kodumaad. Kapten ütles äsja, et sõidame aastaiks kaugemale lõunasse.“ — „Siis seepärast,“ ohkab mees. Ja siis näeb suur kuu, kuidas kaks tugevat madrust nõjatub reelingule, näeb mõlema silmis kaht rasket pisarat, kuuleb kahest suust tasast hüüdu: „Kauge kodumaa!“ Laeva päras hakkab vana tüürimees mängima kulunud lõõtspillil tasast viisi: „Meil aia ääres tänavas...“ Kuu kiired nõrguvad kuuma merre.

Xy.

KUNAGI.

Ilse Lehiste I g. kl.

ees kandis tuld.

Savipotis põlesid elavad söed. Värsket valget tuhka keerles tuules. Sest mees sammus kiiresti.

Ta sammus puude varjude vahel. Legendik, kuhu poole püüdis juba päevi, ei olnud veel haaratav. Pikad olid juba varjud. Sulgusid õiepeod ja tõmbusid kokku laiapinnalised lehed. Muutus vaiksemaks — korrati kuulmus juba oksade murdumist inimese jalgade all. Aga veel oli valgust.

Mees otsis üksikult seisva puu. Sellele tõusis ta ööks. Ladvaoksilt nägi ta vajuva päikese viimast vaske. Ja nägi legendikku põhjas.

Siis laskus ta allapoole. Oksa ja tüve õõnde aetas savipoti. Kattis söed tuhaga. See oli harjunud viis nii. Istus siis tüveharule. Mets oli täis suurt vaikust.

Hallid, kõhnad kogud vibutusid põõsast teise. Nälg pingutas kõõluseid. Oli vaikne, ja oli pime metsas. Ent mees nägi siiski paarilisi süsi hõõguvat puu ümber. Ta ei võpatanud, kui kostis sute pettunud hulung. See oli harjunud viis nii. Ent siis vaikisid soed. Ja inimene köitis enda puu külge, et julgeda magada.

Hommikul lahkus ta puust. Ta ei vaadanud ringi sute järele. Neid võis olla sel ööl. Kuid pidi ta mäletama öid, palju öid, palju hunte, palju pimedust? Praegu ei olnud tal vaja mõelda.

Suur tuli, ja värskeid süsi. Siis edasi. Suurte loomade rada, allika juurde. Aga oli päev. Kedagi ei olnud.

Mees astus põhja poole. Täna saavutab ta legendiku. Või ka mitte. Mets elas. Ei võinud kunagi midagi teada. Ja siis olid seal soed. Päev oli pikk.

Seda oli palju päevi, kui ta nii käis. Elavat metsa, kümneid päevateekondi. Ja pikki öid. Tuul oli kurb, ning põõsaste varjud olid nukrad. Ja nukraid helijärgi oli ta ümisenud tule ääres. Naernud oli mets. Aga mida enam põhja, seda vaikivam oli ta.

Kui ta öösiti imeliselt rändas, kohtas mees mõnikord inimesi. Ema ja vendi. Surnuid. Ja nägi kodukoobast. Palju raskem oli siis olla, raskem kui valguse käes. Ei olnudki öine valgus mingi valgus, ei andnud varje. Aga varjud olid need, keda kohtas. Oli isegi vari.

Mets hõrenes. Rohkem valgust. Märkasid seda ka soed. Varjud hõrenesid, ent näljaste kõõlustega vibutusid soed varjust teise, koonud jälis. Oli neid nii palju kui ühel käel sõrmi. Mees pöördus ja läitis oksa sütes. Esimene hüpe ebaõnnestus, vastasteks kirves ja tuli. Teine kalalätung. Kaks loomist võimetud, haavatud mees. Verelõhn ja võitlus. Ei enam liigutada, puhata! Haavu on purustavaid, liikuda ränk. Kuid vaja on päästa tuli.

Kaks päeva legendiku ääres. Jõudu vaid toita tuld. Näha ellujäänud sutt lakkuvat reigu. Paraneb seegi. Nagu ta ise.

Esimene jahisaak varjult heidetud kirvega. Palju süüa. Soe silmad hõõguvad. Vilets on ta veel. Ent homme vahest tõuseb, kui saab süüa. — Söüb istuv mees tule ääres, sööb susi lamades, urisedes ja lakkudes reigu.

Ja järgmisel hommikul tõuseb mees. Vaatab silmi loomale, ümiseb. Kutsub siis: „Peni!“

Lähevad kõrvuti põhja poole mees ja koer. Mees kannab tuld.

Karin-Astra Kangro.
III-b algk. kl.

Ilus talvine ilm.

On ilus talvine ilm. Hiljuti sadanud lumi sädeleb päikeses ja kogu ümbrus näib hõiskavat rõõmust. Toas olemine on nüüd võimatu, sest suusatajate ja kulgutajate hüüded ja naer sunnib ja kutsub mindki õue. Siis olengi juba enesele märkamatuult riides ja valmis õue minema.

Järgmisel minutil libisen suuskadel noores männikus, kust tagasi vaadates paistab kaugusest kodu sädelev katus. Veel üks tõuge suusakeppidega ja mu ees avaneb lage väli. „Siin ei ole nii ilus kui metsas!“ mõtlen ja sõidan üle välja metsa poole. Mõtted aga liiguvad rutem kui suusad: „Täna on ilus ilm, milline ilm oli mineval nädalal! Inimesed möö-

dusid ruttu nagu viirastused — igaüks tahtis rutem jõuda koju sooja ahju ette istuma, kuigi nad olid nii kasukatesse mässitud, et ainult silmad ja ninaots paistsid!

Selle aja jooksul olen vaid mõni meeter edasi jõudnud. Hakkan veel muid asju mõtlema ja ei märkagi, et olen mäest üles sõitnud ja nüüd läheb tee kaunis järsult allamäge. Ma ei olnud võtnud ka õige asendi ja — karpauh! olen pikali lumes. Üks ees, teine taga, libisevad mu suusad mäest alla. Üks kepp on poolviltu lumes, teine ripub männi oksa küljes.

Lumiselt pöördun koju tagasi ja sellega lõpeb „mu ilus päev“.

Vilma Loo.

Jäähaldja unistus.

Tuuled vinguvad üle kristallselgete jäämägede, pühivad sealt minema iga lumekübeme, mis on liig nõrk, et püsida siledal pinnal. Põhjatuled ei salli nõrkust, nad ei salli ümmarust, ei pehmeid painduvaid vorme. Nad ülistavad kõike, mis on karmilt terav, kivikõva ja särav. Kõik nende kuningriigi hambuliselt nõelateravad mäed vilgendavad jäiselt virmaliste paistel ja nagu kalliskivid saadavad nende tipud endast külmi kiiri. Ainult üks mägi, kõrgem teistest, on lame. Näib, nagu oleksid tuuled ta terava tipu maha viilunud, karistuseks selle eest, et ta tahab tungida liig kõrgele pimedusse. See on Palkseriigi jäähaldjate loss.

Kui saabub ürgpika polaaröö südatund ja tuulte orelid kriiskavad külmast, süttib lossi peegelsiledal katusel ere sinine tuli, mis värvib ümbruskonna kiilteeravad tipud salapäraselt hiilgavaks. Too salapärane valgusallikas on jäähaldjate kalleim aare — hiigelsafiir, mida nad hoiavad aasta otsa peidus sügaval jäämäes. Ka endid lukustavad jäähaldjad pikaks aastaks oma kristalsesse lossi, ning tulevad sealt välja vaid südapolaaröö pidustustele. 12 kuud istuvad nad oma igilkülmas säravas vanglas ja lihvivad oma aaret — hiigelkalliskivi — ning unistavad ajast, millal päike taas laukuks jääste tippude kuningriigist. Sest päikest nad kardavad; nemad, kes koosnevad vaid jääst ja härmatisest, tunnevad hirmu päikese hävitava soojuse ees. Iial veel pole nad näinud Looduse Kuningat, kuid nad teavad, et tema kahvatu valguse ainuski jahe kiir suudaks neid sulama panna ja mida nad enam kardavad: Ta võiks sulatada üles nende jäätunud hinge, muutes need surelikuks.

Ei! Meelsamini elada jäämäe vangistuses kui surra!

Kuid nüüd pole päikest ja oleks kott-pime, kui siniaare ei kiirgaks nii heledalt. Tuul mängib naabermägede kuristikas talihümni ja haldjad alustavad hüplevat tantsu oma jäätunud tule ümber. Nende hõbehärmas juuksed krabisevad pakase hinguses, külmunud jalad klõbisevad jääle ja sinakas kiirgus muudab nende kehad läbipaistvaks, helesiniseks. Ükski neist ei tunne jäist pakast, mis ümbritseb neid — nad on ju ise külmunud ja külm kiirgab osalt neistki. Sihitult hüplevad nad sinise tule ümber, ühtki heli ei kosta nende suust. Ei tunne nad rõõmu selle üle, et aastase vangistuse järele taas võivad näha Põhjala võimsat ilu — on nad ju seda juba aastamiljoneid igal polaaröö südatunnil näinud. Ilma mingi eesmärgita karglevad nad sätendava valgusallika ümber, küsimata, miks ja milleks — kõik on saanud aastamiljonite harjumuseks. Ent ka alaline hirm päikese ees on kivistunud nende külmunud ajudesse. Ei julge nad kuigi kaua pidutseda pimeduse auks. Peagi põgenetakse kristall-lossi ja võetakse kaasa ka sätendav valgus.

Siiski — kõik ei põgene — üks jäähaldjas jääb jäisele peegliklaasile. Lahkujaist ei märka keegi tema puudumist, kuna ta on kogu möödunud aasta teistest eemale hoidunud, sest ta varjas suurt saladust. Kogu aasta oli ta kartnud, et keegi avastab prao tema jääkaljudest toa seinas. Läbi selle imetillukese prao peegeldus armetut valgust ja sest saadik kui ta esmakordselt nägi nõrka päikesekuma peegeldust, valdas teda igatsus näha Looduse Kuningat. Ja mida enam ta vaat-

les valgust, mis oli nii erinev virmaliste kiirgusest ja siniaarde särast, seda suuremaks paisus ta igatsus. Igatses näha Teda, tunda Tema kiirte soojust — olgu selle hinnaks kas või hinge surematust.

Nüüd istub haldjas libedal jääkatusel ja ootab ning igatseb. Ta tunneb, et midagi ta sisemuses sulab selle ebamäärase igatsuse mõjul. Ta ei tea, et see on ta jäätunud hing, mis sulab uuele elule, ammutades jõudu kord vaevalt peegeldunud päikesekumast. Ja nagu sulab ta hing selle igatsuse mõjul, nii paisub ka igatsus hinge vabanemisel. Kuid polaaröö ei muutu heledamaks, ega ole kuskil ühtki teadet Looduse Kuninga peatsest saabumisest. Tuuled vihisevad veelgi vingemalt ja isegi virmalised pagevad kiiltippude vastu. Hirvitab pakane: „Sa rumal, sa ei tea, et Põhjas kestab pimedus päevi ja kuid: ja teie kõik oma jäises lossis arvate, et on antud vaid mõned tunnid pimeduse pühitsemiseks! Ha — polaaröö on veel pikk, on otsatu!“ Jäähaldjat valdab hirm, et ehk öö tõesti ei lõpe enam. Ehk on päike hukkunud juba sajandite eest ja ta igatseb midagi, mida pole enam olemaski. „Ei! Ei! see ei või olla nii! Pean leidma päikese!“

Otse mööda järsku mäekülge laskub ta alla, vahel takerdub teravate jääviilude taha; samas kukub jäiste liikmete üksteise vastu plagisedes tüki maad alla-poolle, suudab hetkeks haarata külmunud sõrmedega jääpanga siledast äärest — taas libiseb ning kukub, kuni jõuab mägedevahelise oru põhja, külmast vangistatud vete lainelisele pinnale. Ja edasi viib rännak mööda oru põhja sinna kaarde, kuhu poole alaneb maapind, sest sealpool arvab ta olevat Looduse Kuninga päris kodu. Alla uutest seljandikkudest, ikka edasi teravkõvadel konarlustel kihutab teda igatsus.

Juba muutuvad mäeveerud lameda-

maks, kaugele silmapiirile jäävad nõel-teravad tipud ning külma pimedusesse kaob Pakaseriigi loss. Siin-seal kurdu-des leidub lainelisi lumelaike. Valge, pehme — jäätunud sõrmed haaravad ah-nelt lume järele — nii habras ilu! Ja kui soe tundub ta jäähaldja ürgkülma-dele kätele! Temas on nagu osake päi-kest. Viimaks tasanevad seljandikud sootumaks ja avaneb väljavaade laud-siledale valgele pinnale — ees tasane la-gendik nii kaugele kui silm ulatub. La-gendikult puhuv tuul paneb lumepinna tarduma, kuid jäätunud haldjale tundub see kuuma hõõgusena. Lõõmav tuul põ-letab teda ja sulatab ta jäätunud hinge. Sina, kõrvetav hingus, ole tervitatud, sa oled esimene, kes toob mulle teadet päi-kese lähedusest. Sa tuline, seal kust sina tuled, peab olema veel palju kuumem, seal peab olema päike.

Otse üle välja läheb piinarikas tee-kond. Kuumas hinguses sulavad haldja härmatislokid; tilkhaaval langevad nad lumme, nagu kannatuspisarad. Kuid vabanev hing purskab rõõmupisaraisse, sest eemalt paistab kollakas helk, milles haldja soojuses tuhmenenud silm arvab tundvat päikese.

Punetav lõõsk paistab jähüti koldest. Nagu rubiinid hiilgavad söed ja levitavad kuumust, mis hävitab haldja. Ta tunneb, kuidas kõik ta liikmed lõövad sulama, vesi niriseb ta külgi mööda. Viimase jõuga tuigerdab ta kolde ette, sirutab lagunevad käed hävitava tule poole.

„Oo, päike, oled see sina! Kuigi sa hävitad minu, olen siiski õnnelik, sest olen hetkegi elanud — kõik mis oli enne oli surmatardumus. Alles nüüd, mil leian su, tunnen, et elan, kuigi pean juba surema. Oo, olen nii õnnelik!“

Ja oma õnnes sulab ta — vaid vesi lumipõrandal jääb järele suurest igatsusest.

LY SAARNI III algk. kl.

Sügisene rändur.

*Tasane, vaikne on öö,
lõppenud mure ja töö.
Üksikuid hääli veel kostab,
viimaks uni kõik enda alla matab.*

*Üksinda kõnnib rändur mööda teed,
mida ujutand sügiseseid veed.
Ilm on sompas ja udune,
küll oleks hää süng, kodune.*

Inimene.

õrgel, paljal kalju-rünkal seisab Inimene ja vaatab oma all laiuvaid põlde, metsi ja üksikuid, laialipillatud musti onne.

Jah, see kõik on tema oma, kõik, mis asub seal all, isegi need pisikesed mustad täpid, kes seal all ronivad põldudel ja majade vahel, on tema omad. Neid täppe on seal palju, kui kaob üks, tekib kaks asemele ja variseb kaks kokku, sirgub neli. Inimesel on küllalt puuke. Nad on küll temale sarnased, neil on kaks jalga ja kätt, suu, silmad; kuid mis on neil sellest, kui nende silmis ei põle tuli ja otsaesisele pole kirjutet „Mina"! Tema on Inimene, tema mõtleb ja arvutab, kuidas oleks kõige lihtsam juurde saada vara ja rikkust.

Tema isale kuulus kord kümme-kond puuki, nendega sai ta rikkaks. Tema, isa vääriline poeg, muretses neid juurde. Ta pani neid tööle põllule, metsa ja sohu. Ta sundis neid puuke tulema enesega ja tapma oma vendi selleks, et Inimene saaks juurde maad, puuke, rikkust ja au. Nüüd tuleb talle terve see ümbrus. Kuni järskude mäeseinteni seal kaugel põhjas ja läänes, kuni suure sinise mereni idas ja pöördub ta lõunasse ei ulata ta silm piirini. Jaa, see on kõik tema oma.

Ka need kolmeteist poolinimest, poolpuuki kuuluvad tema vara hulka. Nad on erandid, sest ta on lubanud neil mõelda ja arutada enese elu üle. Tema ümber pidi

viibima keegi, kellega ta õhtuti võis õlut juua ja kellele ta võis jutustada suurest, laiaast maailmast, kus elab palju inimesi. Kuid enam ta sinna ei lähe, sest seal pole puuke. Ja kuidas elaks tema nendeta. Seal on Inimene see, kes teeb tööd, nii nagu tema juures teevad seda puugid. Kuid kui tema puugid muutuksid inimesteks, siis nad hakkaksid mõtlema ja siis ...

Ei seda ei tohi tema juures juhtuda. Õieti ta tegigi juba rumaluse, et ta lubas tekkida neil poolinimestel. Kuid teisiti ta ei saanud. Ta isa jõudis olla täiesti üksinda. Ta ei vajanud kedagi. Isegi tema isa poeg, tohtis olla ainult poolinimene, kuni isa saatis ta võõrale maale mägede taha mõtlema õppima. Seal muutus ta Inimeseks. Ilus oli see aeg seal mägede taga teiste Inimeste hulgas, kuid siiski siin on ta ainus Inimene, kuna seal oli ta teistega üheväärne ja tema üle oli Kuningas.

Neil kolmeteistkümmel seal all on tekkinud kusagilt mõte — Inimene!

Ei see ei lähe. Homme saadab ta nad Taga sohu kraavi kaevama, et nad unustaksid selle, et nad kunagi olid poolinimesed ja muutusid puukideks, samasugusteks nagu need teised, kes ei mõtle, vaid ootavad ainult. Inimese käske ja teevad pimesi kõik, mis ta tahab. Kuid täna jõuab tagasi teine Inimene, tema poeg! Temast peab saama see, milleks igatsesid saada tema isa ja vanaisa — Jumal!

N.

YELLOW LEAVES.

It happened on a sunny autumn day that the little swallow, who had been left behind by his companions, noticed that the wood did not look as it used to. He at first did not quite understand what it was that had changed, but then he became aware of an unusual rushing among the leaves, and he saw that they all had exchanged their simple green clothes for merry red and yellow ones. This pleased the little swallow. And the poor bird, nearly dead with cold and hunger, shut his eyes and dreamt of a coming paradise, where everything was golden and red, and warm, as it had been in summer.

But the many-coloured leaves looked at each other admiringly, and they too hoped for something wonderful to happen. Full of happy expectations they danced to the fiddle of the wind and recited their merry stories of the beauty of summer and the brightness of spring, the most daring of them broke loose from their trees and flung themselves into a wild dance over the meadows and through the fields. When the wind grew stronger, they flew up high toward the sun, their bright attire glittering in the sunshine, and they sang hymns to the wind. But when his music became lower, they took it for a lullaby and went to sleep. Poor leaves — they did not know that it was the lullaby for a long sleep without any awakening, that was waiting for them when the last sigh of the wind's fiddle had died.

Now, for a moment there was silence. The autumn-sun, ever so beautiful in his sadness, shut his cloudy curtains, and

his tears rolled like large raindrops down upon the earth. The wind took his fiddle up again, but his songs were not merry any more, they sounded like elegies to the sprightly little autumn leaves.

And when night came, the good old moon did not silver the cobwebs as usual; and it was dark everywhere as dark as it had been on the day before the Creation. And in the darkness the wind stormed and raged, his fiddle shrieked with fear and pierced the sightless night. But he was left quite alone in his anxiety. The leaves did not hear his voice, for they all lay dead in the dirt and mud of the road, waiting till Mother Nature would allow them to peep out again through the buds of some tree. The lonely swallow, too, did not hear the wind's mournful song, for at the moment when the sun had hidden, his soul had flown to the meadows of eternal spring.

Lydia Möldre II prog. kl.

Tükike vanaaega Tallinnas.

Nagu hall vares seisab ta teiste keskel oma teravate katuseviiludega ja rohekashallide kiviseintega. Üksi seisab ta keset moodsaid elamuid nagu tükike vanaaega. Vaadates teda meenuvad kahisevates krinoliinides aadlidaamid ja härard põlvpükstes. Meenuvad lühtritist valgustatud ballisaalid, kuid meenuvad ka pildid meie esivanemate raskest vaerikkast elust.

Harva klõpsutab keegi ta rasket, nikkerdatud puu-ust, harva kajavad sammud läbi kiviplaatidest koja, sest — kes elaks veel siin kui leidub nii palju valgeid, õhurikkaid ruume. Ei! Tema aeg on möödas.

Kord sattudes sinna ligidusse, otsustan vaatama minna teda, „tükikest vanaaega“, nagu nimetan teda ise. Kaks suurt puud seisavad nagu auvahid maja ees. Nad on seisnud siin juba aastakümneid, kandes uhkusega oma rohelist krooni kuni tänapäevani.

Vajutan käepidemele. Uks ei liigahagi. Pingutan veelkord. Kääksudes avaneb uks, ning vastu tungib kopitanud lõhna, mis nii omane vanadele majadele.

Võlvitud laest ripub alla suur kroonlühter endistest aegadest. Nii vaikne ja rahulik on siin. Seinal ripuvad maalitud, mis arvatavasti kujutavad aadlikke. Eriti paelub mind Kaarel XII, selle nii noore, kuid vapra ja julge kuninga pilt.

Nii ütlematult rahulikult, suursuguselt vaatavad nad alla minu pääle, nagu ei oleks ma midagi. See häirib mind. Pööran pilgud teisale ning astun paar sammu edasi. Õõnsalt kajavad mu sammud kivitahvlitega kaetud põrandalt ja krobelistelt seintelt tagasi. Ühe seina võtavad peaaegu täiesti oma alla suured, puust nikerdustega kaunistatud kapid, mis on varustatud suurte raudlukkudega, mis roostetanud ja mille kallal ajahammas oma töö teinud.

Kojast viib üles suur, lai trepp. Pööran pilgud uuesti piltidele ning vaibun kujutelmisse.

Äkki kostab hele naisehää, mis kõõrutab „Viljandi paadimeest“. On tundmus otsekui peaks välk ta siinsamas maha löõma, et julgenud selle maja suursugust vaikust ja rahu rikkuda, aga midagi niisugust ei juhtu.

On aeg lahkuda. Väljun majast, mis kaasa elanud nii paljude inimeste muresid ja õnnetusi, rõõme ja õnne. Lahkun siit suursugusest vaikusest, kus pole aimugi moodsa maailma vahetpidamatus ruttamisest, töötamisest ja lõbutsemisest, kus vaid hüüdsõnaks on tempo, tempo, tempo! Vaid sina, vana maja, oled veel jäänud püsima visalt teiste kõrvale, meenutades muistseid aegu, mis nagu muinasjutuks meile, noortele.

Miina Härma austamiseõhtu.

13. veebruaril s. a. toimus kooli ruumes Muusikaringi korraldusel järjekordne muusikaõhtu, mis oli pühendatud meie kõikide lemmiku, helilooja Miina Härma austamiseks tema 75 a. sünnipäeva puhul. Kava oli koostatud nii palju kui võimalik Miina Härma helitöödest. Esimesena kandis ette I gümn. kl. õpilane Aino Vortel referaadi juubilari elust ja loomingust. Kava esimeses osas oli laule algkooli koorilt prl. Prommiku juhatusel ja I gümn. kl. õpilastelt õpilase Vaike Orava juhatusel. Peale selle oli kavas veel deklamatsioonid ja klaveripalu algkooli õpilastelt ja I gümn. õp. Elsa Laasi poolt viiulil esitatud Drdla „Serenaad“. Kava teises osas esines gümnaasiumi koor hr. Ernesaksa juhatusel. Edasi oli deklamatsioonid II gümn. kl. õpilastelt Mai Kuik'ilt, kes esitas meie õpilaste omaloomingut. Sellel järgnes klaveripala I gümn. kl. õpilastelt Vaike Orav'alt.

Õhtu suursündmuseks kujunes vil! vil! Carmen ja Karin Prii'de esinemine. Carmen Prii esitas viiulil kaks pala: E. Kapp'i „Meloodia“ ja Brahmsi „Ungari tants nr. 4“. Klaveril saatis vil! Karin Prii. Kõik ettekanded võeti arvurikka kuulajaskonna poolt soojalt vastu. Erilise poolehoiuavalduse osaliseks sai vil! vill! Prii'de esinemine, kes pidid andma lisapala.

Õhtu lõppes üldlauluga, milleks oli Miina Härma „Ei saa mitte vaiki olla“.

Miina Härma'le saadeti tervituskiri, milles kõik austamisõhtust osavõtjad, eesotsas pr. Lender'i ja kooli muusikaõpetajate prl. Prommik'u ja hr. Ernesaks'aga, läkitasid tervitusi meie hõbepäisele lemmikheliloojale. Seda õhtut, mis oli neljas Muusikaringi poolt korraldatud õhtutest, võib lugeda kõigiti kordaläinuks. Muusikaringi õhtud on alati leidnud sooja poolehoidu, mida tõendab ka sellest õhtust osavõtnute rekordiline arv.

Kirjandusringi kõnede õhtu.

Aastasadade eest oli kõnekunsti omandamine ainult nende väheste eesõiguseks, kellele oli kingitud selleks eriline anne. Tänapäeval aga levib ikka enam ja enam teadmine kõneoskuse tähtsusest laiemate rahvahulkade seas. Muidugi pole see enam antiikaegne ilukõne. Kõnelemine praegusajal tähendab oskust oma mõtteid selgelt ja lühidalt väljendada ja see ongi sihiks, mida taotleb enamus. Palju on koolinoorel võimalusi panna oma mõtteid paberile — koolis kirjatööde ajal, kirjavahetuses ja mujal. Kõnelemiseks puuduvad meil juhused peaaegu täielikult. Omavahel kõneldes piisab meile paarist sõnast, katkendlikult väljendatud mõttest, et üksteisest aru saada. Seetõttu kohtume ikka jälle noorte haritlastega, kes värisevad, punastavad ja kogelevad, kui nad on sunnitud ütlema paar lauset. Et anda võimalust harjutada oma mõtteid avaldama suurema arvu inimeste ees, on Kirjandusringi tegevuskavasse võetud kõnede õhtute korraldamine.

Eelmise aasta eeskujul korraldas ka tänavu meie kooli Kirjandusring kõnede õhtu. Kui nüüd tõmmata mõningaid paraleele möödunud aastase ja tänavuse kõnede õhtu vahel, torkab kohe silma kõnede vormilise külje paranemine. Kõnede teemad (näit. „Koolivale“, „Kas alati on süüdi kool“, „Sütik“) puudutasid lähedalt koolielu, olles seetõttu õpilastele aktuaalsed ja lähedased. Sellest johtub ka suhteliselt osavõtjate arvuga elav sõnavõtt. Kahjuks peab nentima, et õhtu tõeline eesmärk — vabalt kõnelemine — jäi saavutamata. Vabalt kõnelejate arv, võrreldes möödunudaastasega, on langenud kahelt ühele. Eelmisel aastal ebaõnnestusid vabalt ettekantud kõned osalt puuduliku äraõppimise, osalt esinemisega kaasaskäiva ärrituse tõttu. Tänavuaastane kõne oli kohapeal improviseeritud, ei pääsenud kahjuks aga mõjule katkendliku ettekande tõttu. Loodame, et tulevikus korraldatud kõnede õhtud annavad sisult sama huvitavaid kõnesid, aga ka rohkesti vabalt kõnelejaid ja õhtust osavõtjaid.

Spordiringi tegevusest.

Meie Spordiringile on käesolev tegevusaasta õnnelik olnud. On osa võetud peaaegu kõigist TKSÜ talvehooaja võistlustist; on korraldatud klassidevahelisi võistlusi võrkpallis — ja edu on kõikjal märgata.

Sügisel tennisvõistlusil osutus meie kool paremustabelis esimeseks. TKSÜ käsipalli esivõistlusil tuli meie progümni.-i naiskond, näida-

tes head mängu, ilma ühegi kaotuseta meistriks. Rõõmsa üllatuse valmistas ka gümni.-i naiskond välkturniiril, suutes välja lülitada oma vana rivaali ja mitmekordse meisternaiskonna, Kommertskooli, ja võiduga Tall. III Gümni. üle kindlustada endale esikoha ja tulla välkturniiri meistriks.

Päris kahju on aga ilmastikuolude tõttu pi-

Gümnaasiumi naiskond. Ees: Asta Lürk (kapten); keskel: Mai Kuik, Niina Lipp; taga: Eva Rütman, Gerda Lukk, Helga Raag.

damata jäänud uisutamisevõistlusist. Optimistide arvates läks meil nii mõnigi esikoht ja TKSÜ märk kaduma.

Individuaalalal võeti osa ka suusatamisvõistlusist. Treeningu puudus andis end siin valusasti tunda ja näib, et sel alal on meil veel palju õppida ja tööd teha tulevikus.

Omavahelisel võistlusil koolis ilmnas, et klasside mängutase on tublisti tõusnud. Võistlustemperamendilt nii mõneski suhtes võiksid kõigile vanemaile eeskujuks olla esmakordselt võistelnud II prog. lütarlapsed, kes alles sügisel õppisid õiget palli käsitust ja mängureegleid.

Ei saa aga nimetamata jätta kahe viimase klassi palju vähem eeskujulikkude mängu. Viimane klass püüab vabandada end tõsiasi jaoks, et nende seast on gümn-i naiskond terves koosseisus.

Eriti võiks esile tõsta prog-i neljandaid klasse, kes kohati õige hoogsat mängu näitasid. Lõppvõistlusel kohtudes oli IV-b tunduvalt parem, lüües õige kergelt IV-a, kes osalt reserveidega mängis. Vastne meisternaiskond mängis koosseisus: Proos, Martinson, Triik, Letman, Mukk ja Reintalu. 31. apr. toimus diplomi ja „Presidendi“ üleandmine.

TEATEID.

9. I valiti Muusikaringi juhatus: Evi Vestersten II g. kl. (esinaine); Elsa Laas I g. kl. (abiesinaine); Ursula Freimann II g. kl. (laekur); Laine Lipp I g. kl. (sekretär); Lia Mägi III prog. kl.

14. I oli kooli ruumes traditsiooniline lõppklasside ball.

21. I olid spordiringi korraldusel klassidevahelised võrkpalli võistlused. Meistriks tuli IV-b prog. kl.

5. II võeti osa TKSÜ suusatamisvõistlustest individuaalalal. Meie koolist oli 5 osavõtjat; neist tuli Niina Lipp 2. kohale ja Evi Tamjärv 3. kohale.

13. II korraldas Muusikaring helilooja Miina Härma 75. aasta sünnipäeva puhul ettekannete õhtu.

15. II korraldas Kirjandusring koos T. L. II Poepl. Gümn. Kirjandusringiga vaidlusõhtu teemal „Keha ja vaim“.

9. III oli Kirjandusringi kõnedeõhtu. Kõnelesid: Asta Liik teemal — „Kas alati on kool süüdi“; Ilse Lehiste — „Ühest utoopiast“; Ester Sonin — „Mõtteid Sütikust“; Hilja Viires — „Čapek ja tema „Valge taud““; Lia Marandi — „Koolivale“; Ursula Freimann — „Inimene — ühiskondlik olend“.

26. III oli kooli ruumes traditsiooniline näitemüük.

Vastutav toimetaja pr. **E. Lukats**. Peatoimetaja **Vilma Loo**. Tegevtoimetaja **Niina Lipp**. Illustraator **Mai Kuldner**. Korrektor **Erika Erm**. Kirjatoimetaja **Laine Lipp**. Laekur **Ilse Lehiste**. Toimetuse liikmed: **Ursula Freimann**, **Ines Oit**, **Juta Tupits**, **Anna Solba**, **Lia Marandi**, **Silvia Veerus**, **Lillia Reier**.

Väljaandja **E. Lenderi Gümnaasiumi Kirjandusring**.

A/S. „Ühiselu“ trükk, Tallinnas, Pikk 42. 19. IV 1939.

